

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

Complectens copiosè Resolutiones Theologicas, etiam modernas, ad
praxim accommodatas

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Quæstio 9. An probabile sit, illum qui interpolatis vicibus per furta modica
& tantum venialia ad notabilem summam pervenit, non obligari sub
mortali ad totius summæ restitutionem? Soluuntur ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-40873

110 Pars 2. tract. 1. De probabilitate. Opinionum
micus, Di Castillo, Henriquez, Fagundez,
Sanchez, alique, qui accuratè citantur apud
Wilhelmum Sandæum in Confut. triumvir. ad
Propos. 9.

QUÆSTIO IX.

*An probabile sit, illum qui interpolatis vicibus per
furta modica & tantum venialia ad summam
notabilem pervenit, non obligari sub mortali ad
totius summa restitutionem?*

UT autem illa furta sint tantum venialia, re-
quiritur, ut dum minuta quantitas furripi-
tur, non sit intentio progrediendi ad aliam, &
aliam, quæ simul sumpta compleat summam
notabilem: requiritur etiam, ut in illa ultima
acceptatione non advertat furripiens se complere
materiam gravem.

Respondeo igitur ad questionem negativè.
Ratio est, quia qui graviter læsit ius alterius,
debet illud etiam sub gravi peccato repa-
rare: sicut enim natura dicitur non posse alte-
ri inferri injuriam, ita quoque dicitur eam si il-
lata sit, esse compensandam. Jam autem ille
de quo hic, graviter læsit ius alterius, perve-
niendo eatenus ad summam notabilem, cum
per hanc, licet paulatim acceptam, damnum
verè magnum intulerit proximo rationabiliter
invito, adeoque moraliter illa furta minuta di-
ci possunt una summa totalis. Sic docent & pro-
bant fusius nostri passim, Suarez, Azor, Rebel-
lus, Valentia, Salas eisdem citans in 2. 2. q. 88.
d. 16. sect. 27. Sanchez l. 1. in decal. c. 4. Reginal-
dus tom. 2, c. 1. q. 4. Vasquez tom. 1. disp. 146. c. 2.
alique. Dices

Dices primò, summa notabilis simul, longè majoris æstimationis est & magis utilis ad usus humanos v. g. ad emendam pro opportunitate rem notabilem, quàm eadem summa accepta per partes post certa intervalla, uti patet in censibus & in solutione, quæ præstari debet diversis terminis v. g. post singulos annos pars tertia vel quarta: ergo etiam lex naturæ magis prohibet acceptionem rei notabilis simul, quàm ejusdem per partes: unde is in casu non obligatur ad restitutionem sub mortali.

Respondeo, inde tantùm sequi, quando minuta successivè accipiuntur, eò majorem quantitatem requiri ad materiam notabilem, quò majus est intervallum temporis inter singulas acceptiones: nos verò supponimus per minuta furta & tantùm venialia ablatam esse materiam notabilem in ratione damnificationis proportionatè ad intervallum. Quod quidem si valde exiguum aut non adeò magnum sit, non requiritur ad materiam gravem major quantitas, dum paulatim accipitur, quàm dum simul; eò quòd tum illa ejusdem sit æstimationis aut æquè plerumque utilis ad usus humanos. Unde in similibus magna cautio cuius necessaria est, ne in rigore excedatur, vel in lenitate.

Dices Secundò, cum in qualibet acceptione furripiens non peccaverit nisi venialiter, non videtur obligari posse ad reparationem omnimodam sub gravi peccato: pœna namque debet esse proportionata culpa.

Respondeo Primò: subinde aliquis obligatur sub mortali ad restitutionem rei alienæ, qui antecederet ne quidem venialiter peccavit, uti patet v. g. in eo, qui comperit se detinere summam notabilem alterius in se vel in æquivalen-

ti:

112 Pars 3. tract. 1. De probabilitate Opinionum
ti: hic enim sine dubio peccaret graviter, si
eam non restitueret. Neque obligatio ista pro-
pria est poena, sed potius onus quod vi damni
iniquè dati oritur, non ut obligato malè sit, sed
ut damnificato satisfiat.

Respondeo Secundò, negando assumptum:
ad obligationem sub gravi restituendi summam
notabilem, etiam per partes acceptam, sufficit,
quòd quælibet ejus pars ablata fuerit deliberatè:
nam sic æquè læditur proximus (uti suppono) in
bonis suis, quàm si eadem summa ablata fuisset
simul. Ad peccatum autem mortale insuper
requiritur, ut summam istam intenderit aufe-
rens vel saltem præviderit: Deus namque in
irascendo seu puniendo respicit potissimum qua-
litate[m] voluntatis pravæ; in obligando ad
compensationem, qualitate[m] noxæ alteri illa-
tæ. Itaque pro magnitudine damni iniquè il-
lati, gravis vel levis obligatio necessariò exur-
git, non pro magnitudine peccati, aliàs qui rem
parvam v. g. alteri abstulisset cum peccato
mortali, vel quia putabat esse magni valoris,
vel quia habebat intentionem auferendi succes-
sivè plura usque ad summam gravem, tenere-
tur sub mortali rem illam parvam restituere,
quod tamen à vero alienum est.

Ex dictis colligitur primò, quomodò minu-
tæ acceptiones, quæ singulæ reliquerunt obli-
gationem levem restituendi illam partem, simul
inducant obligationem gravem restituendi to-
tam summam: quia nempe ponitur ultima ab-
latio rei alienæ complens quantitate[m] notabi-
lem, ad quam restituendam juxta præmissa ob-
ligamur sub mortali.

Colligitur secundò, illum de quo in quæstio-
ne, obligari similiter ad redditionem, etiam si
quan-

quantitas sic accepta consumpta fuerit: nam manet tunc equidem verum, quòd intulerit proximo per injuriam grave nocumentum; ad quòd parum referre solet, siue res ipsa sic accepta consumpta sit siue non. Si tamen ea extaret, teneretur is sub mortali ad restitutionem, non tantùm ratione injustæ acceptionis, sed etiam ratione injustæ detentionis quantitatis notabilis ex minutis conflata: proximus enim utroque modo graviter damnificatur.

Colligitur tertio, non exurgere obligationem magnam, quando illa minuta furta sic accepta sunt, ut in morali aestimatione, una summa totalis, aut notabilis damnificatio censeretur aliquo modo nequeat; prout fit, dum inter quodlibet furtum, quamvis levissimum, spatium longissimi temporis intercedit. Unde qui furatus esset per 20. aut 30. annos consequenter singulis annis unum assen ab eodem, non teneretur sub mortali ad restitutionem: quia cum illæ acceptiones non magnopere secundùm se noceant Domino, non potest hic tam graviter esse invitatus circa easdem, ac idcirco neque censentur coalescere in unam summam totalem.

Cæterum sententiam prædictis oppositam tradiderunt multi, sed hanc rectius probari patet ex prædictis, uti & ex iis quæ habentur infra part. 3. tract. 5. cap. 7. n. 7.

Quæres porro, An licitum sit, non tantum in extrema, sed etiam in gravi necessitate furari, aut potius surripere quantum necesse est ad sublevandum necessitatem?

Respondeo, partem affirmativam etiam pro gravi necessitate, prohibitam esse ab Innocentio XI. propositione 36. Ratio est, quia licet alius teneatur per se proximo in gravi necessitate sub-

114 Pars 3. Tract. 1. De probabilitate Opinionum
subvenire, non tamen ex iustitia, uti tenetur
in extrema necessitate. Colligitur hoc ex ipsa
divisione bonorum in principio mundi: illa
namque à Deo ad usum hominum condita, di-
vidi non potuerunt nisi hac conditione, ut qui-
libet in extrema necessitate ex illis accipere pos-
set quantum necesse esset ad eam: sublevandam
ex lege enim naturali obligatur homo vitam
suam conservare, quamdiu potest. Hoc autem
non habet locum in quaestione, siquidem ibi
non agitur de periculo saltem propinquo mor-
tis.

Præterea, facultas furripiendi in gravi neces-
sitate, noxia valde foret generi humano: dare-
tur enim occasio furandi, cum frequenter fin-
gerent sibi necessitatem gravem pauperes ad
accipienda aliena, quod inconveniens non ita
est in facultate accipiendi in necessitate ex-
trema.

Attamen censeo illum qui tantum per acci-
dens incidit in gravem necessitatem, & aliunde
potens est, vel erit pro re in necessitate ablata
facile satisfacere, posse auferre quantum eo tem-
pore indiget cum voluntate compensandi prima
opportunitate, si indigentiam manifestare ne-
queat absque notabili incommodo. Ratio est,
quia Dominus esset irrationabiliter invitus cir-
ca istam ablationem.

QUÆSTIO